

Fővárosi Ítéltábla

6.Pf.20.222/2021/5-II.

A Fővárosi Ítéltábla a személyesen eljáró Felperes1 (Cím1) felperesnek, jogtanácsos neve kamarai jogtanácsos által képviselt Alperes1 (Cím2) II. rendű és a Dr. Soós Ádám Ügyvédi Iroda (Cím5, ügyintéző: dr. Soós Ádám ügyvéd) által képviselt Alperes2 (Cím4) III. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2020. október 6. napján meghozott 34.G.41.696/2019/24. számú ítélete ellen a felperes által 26. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 46.800 (negyvenhatezer-nyolcszáz) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperes a 2008. december 4-én megkötött adásvételi szerződéssel megvásárolta a III. rendű alperestől egy termék neve elnevezésű terméket 307.720 forint vételár ellenében. A felperes a vételárból 30.000 forintot fizetett meg, a vételár további részének finanszírozása céljából pedig 2008. december 4-én áruvásárlási kölcsönszerződést kötött a Zrt.1-vel (a továbbiakban: hitelező). A hitelező a szerződés alapján 277.720 forint kölcsönt bocsátott a felperes rendelkezésére olyan módon, hogy a kölcsön összegét közvetlenül a III. rendű alperesnek utalta át. A kölcsönszerződésben a felperes úgy nyilatkozott, hogy elolvasta és megértette a hitelező üzletszabályzatában, hatályos hirdetményeiben és általános szerződési feltételeiben foglaltakat, és azokat magára nézve kötelezőnek ismeri el. A felperes a kölcsönből 13.339 forintot fizetett vissza. A hitelező 2009. szeptember 1-jén felmondta a kölcsönszerződést, majd a kölcsönszerződésből eredő követelését 2010. október 13-án a II. rendű alperesre engedményezte.

[2] A felperes a módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy a közte és a hitelező között létrejött kölcsönszerződés érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményét akként kérte levonni, hogy a bíróság kötelezze a II. rendű alperest 13.339 forint megfizetésére. Kérte annak megállapítását is, hogy érvénytelen a hitelező és a II. rendű alperes között létrejött engedményezési szerződés. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy érvénytelen a közte és a III. rendű alperes között létrejött adásvételi szerződés is. E szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményét akként kérte levonni, hogy a bíróság kötelezze a III. rendű alperest 30.000 forintnak a felperes részére, valamint 277.720 forintnak a hitelező jogutódja részére történő megfizetésére. Másodlagos keresetében 43.339 forint tőke, és ennek 2008. november 28-tól a kifizetésig a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű kamat megfizetésére kérte kötelezni a II. rendű alperest. Igényt tartott a perrel felmerült költségeinek a megtérítésére is. A kölcsönszerződés érvénytelenségét arra alapította, hogy sem a hitelező, sem a II. rendű alperes nem adta át neki az általános szerződési feltételeket és az üzletszabályzatot, és azok tartalmát más módon sem tette megismerhetővé a számára, ezért azok nem váltak a kölcsönszerződés részévé. Hivatkozott arra, hogy az általános szerződési feltételek és az üzletszabályzat több olyan feltételt is tartalmaz, amelyre külön fel kellett volna hívni a figyelmet ahhoz, hogy azok a szerződés részévé váljanak. Érvénytelenségi okként jelölte meg azt is, hogy a szerződés nem tünteti fel a szerződéskötés helyét. Hivatkozott arra is, hogy tisztességtelen a kölcsönszerződésnek a hiteldíj egyoldalú módosítására lehetőséget adó feltétele. Kifejtette, hogy a hitelező nem tett eleget megfelelően a tájékoztatási kötelezettségének, sem a 2013. évi CCXXXVII. törvény (új Hpt.) 271. § (1) bekezdés a) és b) pontjában, valamint (2) bekezdés a) és b) pontjában előírt kötelezettségeinek. Érvelése szerint a kölcsönszerződés érvénytelenségének következtében érvénytelen a hitelező és a II. rendű alperes között létrejött engedményezési szerződés, valamint a közte és a III. rendű alperes között létrejött adásvételi szerződés is. Az volt az álláspontja, hogy a szerződések érvénytelensége esetén a szerződéskötés előtti állapotot kell visszaállítani, ezért a II. rendű alperes köteles visszafizetni a neki megfizetett 13.339 forintot, a III. rendű alperes pedig a neki megfizetett 30.000 forint vételárrészt. Vállalta a III. rendű alperestől vásárolt termék visszaszolgáltatását. Okfejtése szerint a hitelező megszegte a kölcsönszerződést, mert abban halasztott fizetésben állapodtak meg, a hitelező azonban nem engedett neki halasztott fizetést. Előadta, hogy ebből 43.339 forint kára keletkezett, amit álláspontja szerint a II. rendű alperes köteles megtéríteni.

[3] A II. és a III. rendű alperes ellenkérelme a kereset elutasítására és a felperes perköltségben marasztalására irányult.

[4] A II. rendű alperes hangsúlyozta, hogy a felperes a kölcsönszerződésbe foglalt nyilatkozatával elismerte az általános szerződési feltételek és az üzletszabályzat tartalmát, és azt magára kötelezőnek ismerte el. Kifejtette, hogy a felperestől elvárható volt a szerződés rendelkezéseinek megismerése annak aláírása előtt. Álláspontja szerint a felperes nem bizonyította, hogy a szerződésben meghatározott törlesztési ütemezéstől eltérő fizetési ütemezésben állapodott meg a hitelezővel. Előadta, hogy a hitelező megismerhetővé tette az általános szerződési feltételeket és az üzletszabályzatot, a szerződéskötés helye és ideje nem lényeges eleme a kölcsönszerződésnek, ezért ezek hiánya nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét. Érvelése szerint a kölcsönszerződés esetleges érvénytelensége nem eredményezné az engedményezési szerződés és az adásvételi szerződés érvénytelenségét.

Kiemelte, hogy a hitelező folyósította a kölcsönt a felperesnek, a felperes azt felhasználta, az árut átvette. Okfejtése szerint a vételár megfizetése és a kölcsön törlesztése folytán nem érte kár a felperest.

[5] A III. rendű alperes hivatkozott arra, hogy az adásvételi szerződés teljesen független a kölcsönszerződéstől, ezért a kölcsönszerződés esetleges érvénytelensége nem hat ki az adásvételi szerződésre. Előadta, hogy a terméket átadta a felperesnek, aki a vételárat megfizette, ezzel a szerződés teljesedésbe ment.

[6] Az elsőfokú bíróság 34.G.43.461/2016/10. számú, a keresetet elutasító ítéletét a Fővárosi Ítéltábla a 18.Gf.40.246/2019/5. számú végzésével hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Végzésének indokolásában úgy foglalt állást, hogy a hitelező jogutód nélküli megszűnésére tekintettel a felperes az Alperes1-vel szemben hivatkozhat a kölcsönszerződés érvénytelenségére, és érvényesíthet vele szemben a szerződés érvénytelenségére alapított igényt. Kifejtette, hogy a felperes hivatkozhat az engedményezési szerződés érvénytelenségére is, mert az engedményezési szerződés érvénytelensége esetén szabadul a kölcsöntartozása alól. Az elsőfokú bíróság számára annak vizsgálatát írta elő, hogy az általános szerződési feltételek és az üzletszabályzat a kölcsönszerződés részévé váltak-e, és ha igen, akkor milyen tartalommal, az általános szerződési feltételek és az üzletszabályzat tartalmaznak-e olyan feltételeket, amelyek csak külön figyelemfelhívás mellett válhattak a szerződés részévé, továbbá fennállnak-e a perrel érintett szerződések vonatkozásában a felperes által állított érvénytelenségi okok. Az elsőfokú kereset alaptalansága esetére előírta a másodlagos, kártérítés iránti kereseti kérelem érdemi vizsgálatát.

[7] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 12.750 forint, a III. rendű alperesnek pedig 54.230 forint perköltséget, továbbá fizessen meg az államnak külön felhívásra 119.500 forint kereseti illetéket. Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a hitelező és a felperes között a Ptk. 523. § (1) bekezdésében körülírt kölcsönszerződés jött létre, amelynek a létrejöttéhez szükséges feltételekben megegyeztek a felek. Álláspontja szerint a felperes az őt terhelő kötelezettség és a bíróság felhívása ellenére nem bizonyította a kölcsönszerződésbe foglalt elismerésével szemben, hogy a hitelező nem tette megismerhetővé számára az általános szerződési feltételeket és az üzletszabályzatot. A felperes nem bizonyította azt sem, hogy az általános szerződési feltételek olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek csak külön figyelemfelhívás mellett válhattak a szerződés részévé. A kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított kereseti kérelmeket azért ítélte alaptalannak, mert a felperes nem érvényesítheti a II. rendű alperessel szemben a perbe vitt jogokat. Kifejtette, hogy a hitelező folyósította a kölcsönt, ezért a részéről szerződésszegés nem állhat fenn. Okfejtése szerint a felperes és a III. rendű alperes között a Ptk. 365. § (1) bekezdésében körülírt adásvételi szerződés jött létre, amelynek érvényességére nem hat ki sem a kölcsönszerződés, sem az engedményezési szerződés esetleges érvénytelensége.

[8] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést. Fellebbezésében elsődlegesen azt kérte, hogy a másodfokú bíróság helyezze hatályon kívül az elsőfokú bíróság ítéletét, és utasítsa az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára. Másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet megváltoztatására, keresetének teljesítésére, valamint a II. és a III. rendű alperes első- és másodfokú perköltségben marasztalására irányult. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződésbe foglalt elismerő nyilatkozatát elegendőnek találta annak bizonyítására, hogy megismerte az általános szerződési feltételeket és az üzletszabályzatot. Sérelmezte az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását is, hogy nem bizonyította, hogy az általános szerződési feltételek és az üzletszabályzat olyan feltételeket tartalmaznak, amelyek csak külön figyelemfelhívás mellett válhattak volna a kölcsönszerződés részévé. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen és a Fővárosi Ítéltábla a 18.Gf.40.246/2019/5. számú végzésének indokolásával ellentétesen foglalt állást úgy, hogy a felperesnek nincs keresetösségi joga az engedményezési szerződés érvénytelensége tekintetében. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a hatályon kívül helyező végzés indoklásában foglaltakat. Az volt az álláspontja, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban sem határozott a III. rendű alperessel szemben előterjesztett marasztalás iránti keresetéről.

[9] A II. és a III. rendű alperesek nem terjesztettek elő fellebbezési ellenkérelmet.

[10] Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelemben bírálta felül az elsőfokú ítéletet [Pp. 228. § (4) bekezdés].

[11] A felperes fellebbezése alaptalan.

[12] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság eljárásában nem észlelt olyan lényeges eljárási szabálysértést, amely szükségessé tette volna az elsőfokú tárgyalás megismétlését, és ennek érdekében a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését.

[13] A perbeli jogvita érdemi eldöntéséhez szükséges bizonyítékok rendelkezésre álltak, ezért az ítéltábla az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján, a bizonyítása kiegészítése céljából sem találta indokoltnak.

[14] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a tényállásból levont jogi következtetésével és érdemi döntésével az ítéltábla is egyetértett, a döntés ítéletben kifejtett indokait azonban csak pontosítások és kiegészítések mellett osztotta, az alábbiak szerint:

[15] Az ítéltábla elsősorban azt hangsúlyozza, hogy a felperes keresete a perrel érintett szerződések érvénytelenségének megállapítására és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek a levonására irányult, nem volt viszont a szerződések létre nem jöttének megállapítása iránti kereseti kérelme.

[16] A Fővárosi Ítéltábla a 18.Gf.40.246/2019/5. számú végzésének indokolásában úgy foglalt állást, hogy a hitelező jogutód nélküli megszűnésére tekintettel a felperes a II. rendű alperessel szemben hivatkozhat a kölcsönszerződés érvénytelenségére, és érvényesíthet vele szemben a szerződés érvénytelenségére alapított igényt. Erre figyelemmel a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása iránti kereseti kérelmek nem voltak elutasíthatók a perbeli legitimáció hiánya miatt, hanem érdemben kellett vizsgálni, hogy érvénytelen-e a kölcsönszerződés a felperes által megjelölt okokból.

[17] A felperes a kölcsönszerződés érvénytelenségét részben arra alapította, hogy nem kapta meg a hitelező üzletszabályzatát és általános szerződési feltételeit, és azokat a hitelező más módon sem tette megismerhetővé a számára. Az üzletszabályzat és az általános szerződési feltételek megismerhetővé tételének és elfogadásának a Ptk. 205/B. § (1) bekezdése értelmében abból a szempontból van jelentősége, hogy az üzletszabályzat és az általános szerződési feltételek a kölcsönszerződés részévé váltak-e. A Ptk. 205/B. § (2) bekezdése alapján ugyancsak az általános szerződési feltételek szerződés részévé válása szempontjából van jelentősége annak, hogy a hitelező külön tájékoztatta-e a felperest a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó szabályoktól vagy valamely, korábban a felek között alkalmazott feltételtől eltérő feltételtől. Az általános szerződési feltételek megismerhetővé tételének és a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó szabályoktól vagy valamely, korábban a felek között alkalmazott feltételtől eltérő feltételre vonatkozó tájékoztatásnak nincs jelentősége a szerződés érvényessége szempontjából – az általános szerződési feltételek megismerhetővé tételének vagy a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó szabályoktól, illetve valamely, korábban a felek között alkalmazott feltételtől eltérő feltételre vonatkozó tájékoztatásnak az elmaradása nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét. Ha a hitelező nem tette megismerhetővé az üzletszabályzatot és az általános szerződési feltételeket, illetve, ha nem adott tájékoztatást a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó szabályoktól vagy valamely, korábban a felek között alkalmazott feltételtől eltérő feltételről, annak nem a kölcsönszerződés érvénytelensége a jogkövetkezménye, hanem az, hogy az általános szerződési feltételek nem váltak a kölcsönszerződés részévé.

[18] A szerződéskötés helyének és időpontjának feltüntetése a szerződést tartalmazó okiraton nem érvényességi kelléke a kölcsönszerződésnek, ezért a keltezés elmaradása vagy hiányossága sem eredményezi a szerződés érvénytelenségét.

[19] A felperes a Ptk. 685. § d) pontja alapján fogyasztónak minősül mind a kölcsönszerződés, mind az adásvételi szerződés tekintetében, ezért ezek a szerződések a Ptk. 685. § e) pontjában körülírt fogyasztói szerződések. A Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján a

kölcsönszerződés érvényessége akkor sem dől meg, ha tisztességtelenek, és ebből az okból semmissek a hitelezőt a hiteldíj egyoldalú módosítására feljogosító feltételek, mert a kölcsönszerződés teljesíthető ezek nélkül a feltételek nélkül is.

[20] A perbeli kölcsönszerződés megkötésének időpontjában még nem volt hatályban az új Hpt. – a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (régii Hpt.) volt hatályos –, ezért az új Hpt. rendelkezéseinek betartása nem kérhető számon a hitelezőtől vagy a II. rendű alperestől. Az új Hpt. 271. § (1) bekezdés a) és b) pontja, valamint (2) bekezdés a) és b) pontja a hitelezők működésére vonatkozó szabályokat tartalmaz, amelyek megszegéséhez a törvény nem fűzi a megkötött kölcsönszerződések érvénytelenségét. Ezért a perbeli kölcsönszerződés érvénytelensége akkor sem lenne megállapítható, ha a hitelező megszegte ezeket a szabályokat.

[21] A felperes az engedményezési szerződés és az adásvételi szerződés érvénytelenségének okaként a kölcsönszerződés érvénytelenségét jelölte meg. Mivel a kölcsönszerződés érvényes, nem áll fenn az engedményezési szerződés és az adásvételi szerződés érvénytelenségének felperes által megjelölt oka. Az elsőfokú bíróság egyébként helyesen mutatott rá arra, hogy ha érvénytelen lenne is a kölcsönszerződés, a kölcsönszerződés érvénytelensége nem hatna ki az engedményezési szerződés és az adásvételi szerződés érvényességére.

[22] A felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban sem bírálta el a marasztalás iránti keresetét. Az elsőfokú ítélet indokolásából kitűnik, hogy az elsőfokú bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása körében azért nem találta teljesíthetőnek a felperes marasztalás iránti keresetét, mert egyik szerződés érvénytelenségét sem látta megállapíthatónak. Az elsőfokú ítélet indokolásából megállapítható az is, hogy az elsőfokú bíróság azért utasította el a szerződésszegéssel okozott kár megtérítése iránti kereseti kérelmet, mert a hitelező nem szegte meg a kölcsönszerződést.

[23] Az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy nem állapítható meg a kölcsönszerződés megszegése a hitelező részéről. A felperes ugyanis a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján öt terhelő kötelezettség ellenére nem tudta bizonyítani, hogy a hitelező fizetési haladékat adott neki, majd a haladék lejártá előtt követelte volna tőle a kölcsön törlesztőrészeinek teljesítését. A felperes kártérítés iránti kereseti kérelme azért sem teljesíthető, mert a felperes nem adta elő, hogy a törlesztőrészek teljesítésének a halasztás lejárata előtti követelése milyen módon okozott kárt neki, és e kár miből eredt. A hitelezőnek megfizetett törlesztőrészletet és a III. rendű alperesnek megfizetett vételárrészt a felperes azért nem érvényesítheti kártérítésként, mert ezektől az összegektől nem a II. és a III. rendű alperes szerződésszegése vagy szerződésen kívüli jogellenes magatartása folytán esett el, hanem ezeknek az összegeknek a megfizetésével visszatérhes szerződések alapján neki nyújtott szolgáltatások ellenszolgáltatását teljesítette, mégpedig a szerződésekben vállalt kötelezettségek alapján.

[24] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. A II. és a III. rendű alpereseknek a másodfokú eljárásban nem merült fel perköltsége, ezért annak viseléséről az ítéltáblának nem kellett határoznia. Az ítéltábla a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján határozott úgy, hogy a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

Budapest, 2021. június 24.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.
a tanács elnöke

dr. Lente Sándor s.k.
előadó bíró

dr. Csóka István s.k.
bíró